

मराठी वाङ्मयातील नियतकालिकांचे साहित्य प्रवाहांना योगदान

संपादक - प्रा. डॉ. तुषार चांदवडकर

एकोणिसाव्या शतकातील नियतकालिकांनी मराठीत साहित्यविचाराची आणि साहित्यसमीक्षेची पायाभरणी केली. लेखकांच्या वाङ्मयविषयक दृष्टीवर आणि वाचकांच्या अभिरुचीवर संस्कार केले. विसाव्या शतकाच्या पूर्वार्धातील नियतकालिकांनी साहित्य आणि साहित्येतर कलांचा, साहित्यकृतींना प्रभावित करणाऱ्या राजकीय-सामाजिक विचारांचा, साहित्यातील आणि समाजातील चळवळींचा वेध घेतला. एकोणिसाव्या शतकातील साहित्यविचारावर स्थूल मानाने बोधवादाचा ठसा आहे, तर विसाव्या शतकाच्या पूर्वार्धात कलावादाची मांडणी होऊ लागली. विसाव्या शतकाच्या उत्तरार्धात नवी निघालेली व आधीच सुरू असलेली नियतकालिके वाङ्मयाबरोबर इतर कलांचाही विचार करू लागली. एक लक्षणीय बदल म्हणजे मुखपृष्ठ, मुद्रण यांत बरीच सुधारणा झाली. कलावाद-जीवनवाद हा वाद मावळून अलौकिकतावाद-लौकिकतावाद हा नवा वाद आला. मर्दंकरांच्या सौंदर्यशास्त्रीय विचारावर बरीच चर्चा झाली. याच काळात दलित, ग्रामीण, आदिवासी, स्त्रीवादी चळवळी आल्या. या चळवळींतले व चळवळींविषयीचे लेखन नियतकालिकांतून येऊ लागले. वाङ्मयीन नियतकालिकांतून कविता, कथा, ललित गद्य, एकांकिका इत्यादी साहित्यप्रकारांबरोबर साहित्यचर्चा होणे अपेक्षितच होते.

शेवटी, छंदमधल्या वाङ्मयीन नियतकालिकांचे भवितव्य या टिपणातील वाक्ये येथे देण्यासारखी आहेत, असे वाटते. या टिपणात म्हटले आहे : कविता, कथा ह्यांसारख्या छोट्या छोट्या वाङ्मयप्रकारांचे तर सर्व जीवितच ह्या नियतकालिकांवर अवलंबून असते; परंतु ह्या वाङ्मयप्रकारांबरोबरच ज्याला आपण गंभीर स्वरूपाचा वाङ्मयविचार म्हणतो तो ह्या नियतकालिकांच्या पानांमधूनच होण्याची शक्यता असते; आणि ह्या आस्थेवाईकपणे केलेल्या वाङ्मयविचाराखेरीज कोणत्याच भाषेतील वाङ्मयव्यवहारात जिवंतपणाचे वातावरण निर्माण होणे व टिकणे अशक्य असते. वाङ्मयीन नियतकालिकांचे महत्त्वच येथे अधोरेखित झाले आहे.

- वसंत आबाजी डहाके

प्रशांत पब्लिकेशन्स

Visit us... www.prashantpublications.com

ISBN 978-93-85019-57-9

मराठी वाङ्मयातील नियतकालिकांचे साहित्य प्रवाहातील योगदान

प्रकाशक व मुद्रक

श्री. रंगराव पाटील

प्रशांत पब्लिकेशन्स

३, प्रतापनगर, श्री संत ज्ञानेश्वर मंदिर रोड,

नूतन मराठा महाविद्यालयाजवळ, जळगाव-४२५००१.

☎ (०२५७) २२३५५२०, २२३२८००

Website : www.prashantpublications.com

E-mail : sales@prashantpublications.com

प्रथमावृत्ती : १६ ऑक्टोबर, २०१५

ISBN : 978-93-85019-57-9

© लेखकाधीन

अक्षरजुळणी

प्रशांत पब्लिकेशन्स

मूल्य : ₹ ४९५/-

या पुस्तकाचे सर्व अधिकार लेखकाधीन असून, या पुस्तकातील कोणताही मजकूर, तक्ता किंवा तत्सम संकल्पना यांची कोणत्याही प्रकारे नक्कल करणे किंवा यांत्रिकी साधनांनी फोटोकॉपी, रेकॉर्डिंग करणे कायद्याने गुन्हा असून, असे आढळून आल्यास तत्काळ कारवाई करण्यात येईल.